

Társadalmi fejlődésünk fontos kérdése a felnövekvő nemzedék sikeres önmegvalósításának képessége, amely elsődlegesen fiataljaink megfelelő pályaválasztási döntését feltételezi. A pályaválasztási előkészítés fő feladata, hogy elősegítse az egyénben rejlő adottságok optimális kibontakoztatását olyan módon, hogy azok a közös szükségletekkel összhangban álljanak. Mindezek megvalósítása a nevelés és oktatás folyamatában egyre bonyolultabb és nehezebb. Ezért nagy segítség a pályaválasztási tanácsadással foglalkozó szakemberek számára Zakar András könyve, amely „az eddig jobbra csak szétszórt helyeken hozzáférhető alapvető elméleteket első ízben foglalja össze.

Könyvének első részében a szerző a pályaválasztási tanácsadás elméleti irányainak történeti-kritikai áttekintését adja. „A kötet kis terjedelme ellenére a pályaválasztási elméletek gazdag skáláját” tárja az olvasó elé.

A különböző irányzatok egyik csoportját azok a korai elméletek alkotják, amelyek kivétel nélkül statikus szemléletűek. Közös jellemzőjük, hogy a pályaválasztási folyamatot a pályaválasztók és a pályák közvetlen kölcsönhatásában értelmezik. Így kizárnak egy sor olyan fontos befolyásoló tényezőt, amelyek csak a komplex megközelítés alapján kapnak megfelelő értékelést. A pszichodinamikus, a döntéseméleti, a tipológiai és a fejlődéslelektani elméleteken túl a szerző külön fejezetet szentel a teljesítménymotiváción (azaz a siker- és kudarcélményen) alapuló megközelítési iránynak.

Minden bizonnyal nagy segítséget jelent a szakemberek számára, ha alaposabban megismerkednek a rendszerelemleten alapuló pályaválasztási elméletekkel, amelyek az egyén döntési folyamatát az interakciók komplex és dinamikus kölcsönhatásában szemlélik.

A pályaválasztási tanácsadás szociológiai és szociálpszichológiai összefüggéseit tárgyaló elközelítések a pályák és a pályaválasztók környezeti meghatározását hangsúlyozzák. Ezek között különösen fontosak a (pálya)szerep elsajátítására vonatkozó nézetek, amelyek a szociálpszichológiai kutatások legújabb eredményeire épülnek.

A komplex megközelítések közül figyelemre méltó elméleti irány az ún. tipológiai felfogás, amely elsősorban dinamikus szemléletű, és a pályaválasztási folyamatot az egyén pszichikus megnyilvánulásai szempontjából a legösszetettebb módon értelmezi. Ugyancsak ide tartoznak az interdiszciplináris koncepciók, valamint az életút-szemléletű megközelítés legújabb kutatási eredményei is.

Könyvének második részében a pályaválasztási elméletek gyakorlatban betöltött szerepére, helyére és jelentőségére mutat rá a szerző, majd meghatározza a pályaválasztási tanácsadás fő feladatait, valamint a tanácsadó személyével kapcsolatos elvárásokat. Zakar a tanácsadást alapvetően probléma-, illetve feladatmegoldási folyamatnak tekinti, amely jól elhatárolható szakaszokra tagolható, és speciális mechanizmusok működését feltételezi.

Külön fejezet foglalkozik a pályaválasztás tipikus eseteivel, az általános kérdésektől kezdve a speciális problémákon át, a testileg és értelmileg károsodottak pályaválasztási lehetőségeinek feltárásáig. A leggyakoribb pályaválasztási problémaként a tanácsstalanságot említi, amelynek fő oka a magatartás személyiségi tényezőinek fejletlensége, és később a döntési bizonytalanság eredményezi a választott pályával való elégedetlenséget is.

A könyvet ajánlom mindazok számára, akik pályaválasztási tanácsadással foglalkoznak, és elméleti áttekintést szeretnének kapni a pályaválasztási előkészítés alapkérdéseiről.

Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

ERDŐSI ERIKA

Tanárok XIX. Nyári Akadémiája a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán

Az idei évben 19. alkalommal rendezzük meg az általános iskolában tanító tanárok számára a Nyári Akadémiát, amely ismert és látogatott továbbképzési forma itt a dél-alföldi régióban, sőt, országszerte is.

A rendezvénynek szervezője és helyet adó intézménye a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola. A beiskolázási körzetünkhöz tartozó megyék: Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Pest, Szolnok megye, és a Szeged városi művelődésügyi osztály, továbbá a fenti megyék pedagógiai intézetei is közreműködnek a szervezésben.

A „fogadó” és a „küldő” intézmény közös megállapodása alapján dől el, hogy mely szakokon indul az adott évben továbbképzés.